

Metoda ośrodków pracy

„W Polsce najlepszą metodą nauczania w szkołach specjalnych jak i w szkołach ogólnodostępnych w nauczaniu początkowym przyjmuje się *metodę ośrodków pracy* opracowaną przez Marię Grzegorzewską”(I.Stawowy-Wojnarowska,1989).

Za podstawę doboru treści programowych Maria Grzegorzewska przyjęła potrzeby wynikające ze środowiska, w którym żyje dziecko. Uważa, że uczniowie powinni poznawać środowisko najpierw najbliższe, a potem poznanie dziecka powinno obejmować coraz szersze kręgi.

W tej metodzie wykorzystywane są współczesne metody nauczania poszczególnych przedmiotów. Nauczyciel łączy treści poszczególnych przedmiotów w logiczne całości, w struktury wiedzy o danym temacie. Podstawowym zadaniem nauczyciela jest zainteresowanie uczniów opracowanym tematem.

Metoda ośrodków pracy stanowi pewnego rodzaju strategię kształcenia, w której wyróżnia się następujące momenty:

- zajęcia wstępne;
- bezpośrednie spostrzeganie, obserwacja, zbieranie materiału o danym zjawisku;
- abstrakcyjne myślenie – przede wszystkim przeróbka umysłowo zebranego materiału i kojarzenie go z poprzednio opanowanym;
- zastosowanie nowo poznanych wiadomości i umiejętności w praktyce (konkretna lub abstrakcyjna ekspresja);
- zajęcia końcowe.

Pierwszy etap – zajęcia wstępne- rozpoczyna się od miłego przywitania nauczyciela z uczniami, następnie prowadzone są czynności, które powodują rozładowanie niekorzystnych napięć, z jakimi przychodzą dzieci do szkoły oraz ukierunkowuje się ich zainteresowania na właściwy temat zajęć.

Drugi etap to bezpośrednie spostrzeganie- obserwacja. Ta część zajęć jest przeznaczona na poznawanie przez uczniów nowych faktów. Wprowadzenie nowego materiału nauczania, zgodnie z metodą ośrodków pracy, powinno przebiegać w naturalnych sytuacjach. Uczeń powinien oglądać nowe sytuacje i przedmioty, korzystając z jak największej liczby receptorów.

Trzeci etap to abstrakcyjne myślenie. Jest to etap w czasie, którego zdobyte podczas obserwacji spostrzeżenia i pojęcia uczniowie kojarzą z już znanymi, włączają w system posiadanej wiedzy oraz umiejętności. Uczniowie weryfikują zebrany podczas obserwacji materiał, uzupełniają i porządkują, łącząc go w struktury. W czasie tego etapu dzieci uczą się określać nowo wprowadzony materiał za pomocą mowy, piszą, czytają, zdobywają umiejętności plastyczne i muzyczne, rozwijają swoją sprawność manualną i motoryczną. Na tym etapie część czasu należy poświęcić na przeprowadzenie ćwiczeń usprawniających i korygujących.

Czwarty etap związany jest z zastosowaniem nowo zdobytych wiadomości i umiejętności w praktyce. Maria Grzegorzewska wyróżnia trzy formy ekspresji na tym etapie: ekspresja słowna, ekspresja konkretna i ekspresja kombinowana.

Ekspresja słowna to pisemne lub ustne rozwiązywanie jakiegoś zadania, np. opis obrazka, wypełnianie przekazu pocztowego, powiedzenie wierszyka.

Ekspresja konkretna polega na wykonywaniu praktycznych zadań, np. ugotowanie czegoś, ulepienie z gliny lub narysowanie określonych przedmiotów, lub sytuacji.

Ekspresja kombinowana to połączenie obu uprzednio omawianych, np. napisanie listu oraz wysłanie go, wykonanie rysunku, a następnie opowiedzenie, co ten rysunek przedstawia.

Uczeń w czasie tej części zajęć uczy się stosowania zdobytych wiadomości w praktyce, ćwiczy i utrwala określone czynności.

Piąty i ostatni etap zajęć przeznaczony jest na końcowe zebranie materiału. Sprawdzenie, czy uczniowie opanowali podstawowe wiadomości i umiejętności, których mieli się nauczyć. W tej części zajęć następuje ocena osiągnięć zachowania się uczniów.

Metoda ośrodków pracy pozwala uczniowi na zapoznanie się z różnymi naturalnymi zjawiskami, uczy właściwego stosunku do nich, umiejętności właściwego korzystania z nich i posługiwania się nimi w życiu codziennym. Decydujący jest tu sam proces poznawania zjawiska i umiejętność korzystania z niego, a nie wiedza przedmiotowa. Nie chodzi tu o zdobycie pełnej, rzetelnej wiedzy o otaczającym świecie, ale o skuteczne radzenie sobie w nim, a więc o opanowanie takich wiadomości oraz wykształcenie umiejętności i nawyków, które będą przydatne w życiu, chodzi też o uczulenie na zjawiska oraz sytuacje zagrażające i niebezpieczne, sposoby zapobiegania im i usuwania ich.